

Het terugbrengen dier met geweld door de kleine opening geperste breuken — die men fistelbreuken zou kunnen noemen — geschiedt door de spoedige zwelling van het boven de constrictie gelegen gedeelte vaak zeer moeielijk.

Gelukt dit niet, dan is de doorgang in den darm opgeheven en het doodelijk einde zoo goed als onvermijdelijk. Ten minste bij het meerendeel der tot nu toe geopereerden werd het leven niet gered.

De vorming der fistels door vreemde lichamen, ingewandswormen, gangraeneuse breuken enz. gaat gewoonlijk gepaard met de verschijnselen van ontsteking en abscesvorming, voorafgegaan door digestiestoornissen en pijn in de navelstreek. Zeer dunne voorwerpen, zooals naalden, spelden enz., zouden zonder belangrijke verschijnselen naar buiten kunnen komen.

Zowel aangeboren als verkregen darm-navelfistels zijn levensgevaarlijk wanneer zij gepaard gaan met vormveranderingen waarvan vernauwingen of geheele sluiting van het darmkanaal het gevolg zijn.

Het onderkennen eener darmnavelfistel als zoodanig levert weinig bezwaar op.

Verwarring met gal- of blaasnavel-fistels is niet licht mogelijk. Moeielijk is het dikwijls de oorzaak aan te wijzen.

Het hoofddoel der behandeling is het sluiten der opening. Bij verkregen fistels geschiedt dit dikwijls spontaan of na het aanwenden van eenvoudige middelen, drukverband enz. De aangeboren fistels toonen meestal minder neiging tot genezing. Door het aviveeren der randen en het aanleggen van den naad wordt meestal in hardnekkige gevallen het doel bereikt. In ons geval gaven wij aan den naad van DIEFFENBACH de voorkeur om zijn sterk omsnoerend vermogen.

In die gevallen waar het beneden de fistels gelegen gedeelte van het darmkanaal ondoorgankelijk is, onthoude men zich van pogingen tot sluiting.

Delfshaven.

Dr. DE BRUIJN.

I N G E Z O N D E N.

Aan Dr. G. C. SCHILHAM te 's Heer Arendskerke.

Gij zult u, geachte Collega, niet verwonderen dat ik de pen opvat, wijl ik volkomen met u in meening verschil, als zouden de 4 punten, door u opgenoemd in uw ingezonden stuk, dato 1 Febr. 1884, opgenomen in n°. 14 van dit *Weekblad*, in staat zijn ons geneesheeren de overtuiging te schenken, dat de ziekte „mazelen” in de Wet, houdende voorziening tegen besmettelijke ziekten, moet behouden blijven.

Ik zal de 4 punten, door u opgenoemd, achtereenvolgens behandelen, om den gedachtengang, door u gevolgd ten deze, niet te verstoren.

1. Het is een onbetwistbaar feit, dat de ziekte „mazelen” besmettelijk is.

Dit punt kan m. i. nooit eene overweging zijn, om de ziekte te rangschikken onder die volksgeessels, welke door wettelijken dwang moeten beteugeld of bestreden worden. Ware dit het geval, dan zouden de gewone verkoudheid, de influenza, de meeste vormen van pneumonie, de tussis convulsiva, de phthisis, de balanitis virulenta, de syphilis, de scabies etc. ook in het kader van die

ziekten, waartegen de Wet van December 1872 voorziening houdt, moeten gebracht worden. Doch er zijn twee concurrerende omstandigheden noodig, om besmettelijke ziekten onder de Wet te brengen, en dat zijn, dat de ziekte steeds tot de gevaarlijke behoort, tot de volksrampen geteld wordt en dat er werkelijk met kans op goede gevolgen maatregelen tegen zijn te nemen.

Nu zal niemand het eerste beweren van verkoudheid, influenza, scabies, balanitis, en de moeielijkheid om, met hoop op goeden uitslag, maatregelen te nemen tegen tussis convulsiva, phthisis, syphilis etc. zal wel de oorzaak zijn, dat ook deze ziekten, hoe gevaarlijk ook, hoezeer ook soms de volksgezondheid benadeelende, niet opgenomen zijn onder die ziekten, die de Wet tracht te beugelen, waaronder tot dusverre ook de mazelen gebracht worden.

2. Al bestaat er geen voorbehoedmiddel om de ziekte „mazelen” te voorkomen of hare verspreiding te beperken, zulks niet als motief mag gelden om de ziekte „mazelen” uit de rij der besmettelijke ziekten weg te nemen.

Mij dunkt, Collega, het slot van uw voorgaanden zin ware meer logisch geweest, wanneer er stond: Zulks niet als motief mag gelden, om de ziekte „mazelen” in de rij der besmettelijke ziekten, bedoeld in Art. 1 der Wet van 4 December 1871, houdende voorziening tegen besmettelijke ziekten, op te nemen.

Als u deze conclusie kon aannemen, zouden wij op dit punt eenstemmig zijn.

3. De vele en gevaarlijke „naziekten” van „mazelen”, waardoor menig offer ten grave wordt gesleept.

Dit punt, geachte Collega, is juist een der ernstigste, die ik heb tegen het brengen van deze ziekte onder Art. 1 der Wet, bovengenoemd. Want de menschen hier te lande zijn zoo bevreesd voor het onderscheidingsteeken, dat hun door bemiddeling van den medicus aan huis gehecht wordt, dat het grootste deel der zieken verzwegen wordt. De eerste gevallen worden bekend, ze verlopen gunstig, en er komen geene gevallen meer ter publieke kennis. Men doet het zonder dokter af. En dat kan ook wel, Collega, zooals ge mij zult toestemmen. Wij kunnen de mazelen niet genezen, maar wij kunnen waken voor de naziekten. En nu leert mijne ondervinding, dat juist na de invoering van de Wet van 4 December 1872 vele kinderen door verwaarloozing, door naziekten, vooral door gevaarlijke broncho-pneumoniën worden aangetast. En men haalt den dokter niet, altijd nog vrezende voor het bordje „besmettelijke ziekte mazelen”, om ten slotte geroepen te worden, als het lethale einde niet ver af is.

En wat moet men dan invullen als doodsoorzaak? 1ste oorzaak mazelen? Maar eilieve hoe weet men dat? En hoe durft men dat? Moest men dan niet vóór den dood de ziekte hebben aangegeven? Dus men vult alleen de 2de doodsoorzaak in, „broncho-pneumonie”, en de sterftestatistiek is weder met een geval meer vervalscht.

Toen de Wet van December 1872 nog niet bestond werd de medicus practicus bij de meeste gevallen geroepen, waarbij de patiënten eenigszins ziek waren. De gemakkelijkste gevallen liepen zonder dokter af. De dokter kon voorbehoedend tusschenbeide treden, en was niet verafschuwd, gelijk nu, als nering en verkeerding verstorend individu. De geneesheer voorkwam toen dikwijls naziekten. De Wet nu bevordert ze. De Wet doet te dezen juist het omgekeerde van 't geen ze doen moest.

4. „Acht ondergeteekende het de plicht van ieder medicus, om de sterftestatistiek” zoo laag mogelijk te doen zijn, die zeker hooger zal zijn indien de Wet ophoudt op genoemde ziekte van toepassing te zijn.” En daarom stel ik u voor, geachte Collega, in aansluiting aan het door mij sub 3°. gereleveerde, om het slot van uw 4de punt aldus te lezen: „die zeker lager zal zijn, indien de Wet ophoudt op genoemde ziekte van toepassing te zijn.”

De sterftestatistiek, wat betreft „mazelen”, is volgens mijne waarneming altijd even gunstig geweest. Mijne aantekeningen over mazelen 1861, 1865, 1871, opgenomen in het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* in 1872, behelsden een sterftestatistiek van 4 en 2 per honderd. Volgens mijne latere niet uitgegevene waarnemingen bedroeg dat 2 en 1 procent. Met andere woorden, Zeer geachte Collega, eene ziekte, behoorende tot de goedaardigste. Doch ik hoor u reeds met een deel van het Geneeskundig Staatstoezicht mij toeroepen: Vergeet niet dat er ook kwaadaardige epidemiën zijn. Neem bijv. de *Statistik sämmtlicher während der vier Jahre 1879—1882 in der med. Kinderklinik zu Strassburg behandelten Krankheitsfälle*, von Dr. G. KESTNER (*Jahrb. f. Kinderheilkunde* N. F., XX. I, pag. 84, 1883.) Daar werden aan mazelen opgenomen 124 en sterven er 31 = 25 procent. Mijn antwoord is gereed. In hospitalen worden slechts de meest ernstige mazelengevallen opgenomen en behandeld. Het grootste deel, die in zoo'n stad voorkomen, blijven buiten het ziekenhuis. Die statistiek is dus juist over de gevallen daar behandeld, onjuist over de ziekte in 't algemeen. En wat betreft de kwaadaardige epidemiën, die somtijds voorkomen, zoo verwijze ik u Collega naar het slot van Art. 1 van dezelfde Wet van 4 December, waar we lezen:

„Een algemeene maatregel van inwendig bestuur kan deze Wet geheel of gedeeltelijk ook op andere ziekten voor een bepaalden tijd en aan te wijzen gemeenten, in deelen van het Rijk, of het geheele Rijk, van toepassing verklaren.”

Met die clausule in de hand, geachte Collega, heeft het Geneeskundig Staatstoezicht het altijd in hare macht, om, gelijk reeds wel met dysenterie geschied is, ook bij tijd of wijle hier of daar, waar het noodig is, de mazelen te nemen tijdelijk onder het ressort van deze Wet.

Maar het Geneeskundig Staatstoezicht moest eerst beginnen aan de Hooge Regeering voor te stellen de mazelen weg te nemen van de lijst van besmettelijke ziekten opgegeven in Art. 1. van de Wet van 4 December 1871.

De waarheid, geachte Collega, van het woord van CICERO „servi legum esse debemus uti liberi esse possimus,” kan slechts vervuld worden, als de Wetten noodig en wijs zijn. En dit is niet het geval met deze Wet, wat aangaat mazelen.

Het volk lacht aan den eenen kant om den maatregel en gaat er aan den anderen kant onder gebukt. Om beide redenen ontduikt het de Wet. Het berokkent daardoor dikwijls schade aan zijne kinderen, wijl het den medicus niet roept, als het tijd is. Het veroordeelt den medicus tot schade in zijne beurs, door de Wet genoopt.

En wat het ergste is, ook bij de getrouwste toepassing der Wet gaan de mazelen als altijd hun gang. De jeugd is tot op volwassen leeftijd zoo bevattelijk voor deze besmettelijke ziekte, dat volgens mijne overtuiging de Wet van 4 December 1871 geen enkel geval op den duur kan voorkomen.

Winschoten, 7 April 1884.

Dr. HAAKMA TRESLING.